

PROF. DR. MUHARREM ERGİN'İN MİLLÎ KÜLTÜR VE MİLLÎ EĞİTİM İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Hatice TÖREN*

Prof. Dr. Muharrem Ergin's Views On National Education and National Culture

Abstract: An important part of Muharrem Ergin's essays are dealt with the the national culture and education. Ergin, thinking that Turkey experiences a cultural crisis handles each cultural pattern and stresses that the education should be in accordance with the the national ideals.

Keywords: Muharrem Ergin, culture, national culture, national education

Muharrem Ergin'in fikir yazılarının önemli bir bölümü millî kültür ve millî eğitim üzerinedir. O, meseleleri analitik düşünce yöntemleri ile ortaya koymuş; önce sebeplerini, kaynaklarını ayrıntıları ile incelemiş; yine sistematik bir biçimde çözümlerini belirtmiştir.

Ergin'e göre her şey, bütün iç zaafılar, memleketi dar boğazlara sürükleyen bütün sebepler Millî Eğitim bozukluğundan doğmaktadır. "Millî Eğitim bozuk olduğu için Türkiye'de aklın ve ilmin hakimiyeti kurulamamakta; aklın ve ilmin hakimiyeti kurulamadığı için iktisadî kalkınma davası arap saçına döndürülmekte; Millî Eğitim bozuk olduğu, aklın ve ilmin hakimiyeti kurulamadığı ve iktisadî kalkınma meselesi sükunetle çözülemediği için siyasî huzur ve istikrar temin edilememekte; ... siyasî huzur ve istikrar sağlanamadığı için Türkiye var olma ve yok olma davası ile karşı karşıya gelmiş bulunmaktadır."¹ Türkiye'nin ana sorunlarının kaynağında millî eğitim davası

* Yard. Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

¹ Muharrem Ergin, *Türkiye'nin Bugünkü Meseleleri* (İlaveli 4. Baskı), TKAE Yayınları:70, Ankara 1988, s. 367

yatmaktadır. Millî eğitim, temel sağlam olmadığından siyasî iktidarların yap boz tahtasına dönmüş ve bir düzene oturtulamamıştır. M. Ergin'e göre bunun ana sebebi "...eğitimi ikinci plana atmamız, eğitime önem vermeyip, Millî Eğitimi sadece mesleğe dönük okulculuktan ibaret zannetmemizdir. Yalnız bilgiyi ön plana almamız, şahsiyetli bireyler yetiştirmeye önem vermememizdir. İnsan şahsiyetini yapan eğitim, terbiye unsurunu, lâyıkiyla babadan oğula, nesilden nesile aktaramamızdır. Dolayısıyla Millî Eğitimimizin başından beri bilgi tarafı işletilmeye çalışılmakta, fakat millî kültür tarafı ihmal edilmekte, böyle olduğu için bilgi kanadı da layığı ile semere verememektedir."²

Türkiye Cumhuriyeti'ni sarsan en büyük derdimizin kültür buhranı olduğunu söyleyen M. Ergin kültürü, "Bir milleti millet yapan ve o milleti başka milletlerden ayırt eden hayat tezahürlerinin heyet-i umûmiyesidir."³ şeklinde tanımlar ve kültürün bir milletin fertlerini, kardeşlik bağları içinde birbirine bağlayan sosyal akrabalık bağlarının ahenkli bir bütünü olduğunu ekleyerek kültürün altı ögesi üzerinde geniş bir şekilde durur⁴ Görüşlerini şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Dil her milletin, kâinatı kendisine göre farklı olarak seslendirmesinden ibarettir. Dil unsuru insanın sosyal ihtiyacına cevap veren bir hayat tavrıdır. Millet olmanın gereğidir.

2. Din unsuru ruhî ihtiyaçlara cevap veren bir kültür unsurudur.

3. Örf ve âdetler en çok kullandığımız kelimelerdir ve genellikle, kültürü yalnız gelenek ve göreneklerden ibaret zannederiz. Halbuki örf ve âdetler kültür unsuru olarak yazılı olmayan hukuk kaideleri demektir. Türk'ün töresidir, nizamıdır, düzenidir.

4. Dünya görüşü sosyal ihtiyaçlara cevap veren kültür unsurudur ve her milletin fertlerinin kendilerine mahsus olan telâkkilerinden, hayat felsefesinden ibarettir. Her milletin fertlerinde başkalarından çok farklı bir namus, askerlik, devlet, ordu vs. anlayışı vardır.

5. Beşinci unsur sanattır. Sanat her milletin güzeli arama ve güzeli bulma tavrına dayanır, bu tavırdan doğar ve bu tavrı, o millete mahsustur.

² Muharrem Ergin, "Türk Millî Kültürü ve Dünya Görüşü Üzerine", *Kubbealtı*, Ekim 1985, sayı: 4, s. 32

³ a.e., s. 33

⁴ Muharrem Ergin, "Millî Mutabakatlar", *Türk Kültürü*, Temmuz 1986, sayı: 279, s. 408

6. Altıncı unsur tarih unsurudur. Ergin'e göre tarih bir maceralar topluluğu olmadığı gibi, bir harpler topluluğu da değildir. Dünyanın bir kültürler mücadelesi sahası olduğunu belirten M. Ergin, her milletin kendi kültürünün üstünlüğüne inandığını ve o kültürün başka kültürlerle hâkim olma mücadelesi verdiğini; yine her milletin kendisine, daha iyi yaşama şartlarını sağlayacak bir hayat sahası aradığını söyler. Ona göre, tarih, işte bu iki büyük ihtiyacın karşısında millî kültürün aldığı tavırdan ibarettir ve kültürün aksiyon hâline, hareket hâline gelmiş şeklinden başka bir şey değildir.

M. Ergin millî şuuru ise, bu altı unsur bakımından fertlerin birbirinin kardeşi olduğunun farkına varması keyfiyeti olarak ifade eder ve “dolayısıyla altı unsurun hepsi olup, eğer siz bunun değerini ve kıymetini bilmiyorsanız, sizin millî şuurunuz, dolayısıyla da kültürünüz de hiçbir şey ifade etmez.”⁵ der.

Millî kültür ve millî şuur kavramları üzerinde önemle duran M. Ergin kültürün vasıflarını sayar ve bu özellikleri tek tek değerlendirir. Ona göre kültürün vasıfları sırasıyla şunlardır:

“Kültürün birinci vasfı millîliktir. Her milletin ayrı kültürü vardır. Ve millî olmayan hiçbir şey millî kültüre dâhil değildir. Çünkü kültür milletlere mahsustur.

İkinci vasfı, orijinal olmasıdır. Çünkü her milletin ayrı kültürü vardır. Bu sebeple menşe'lerde muhakkak bir orijinallik şarttır. Yani, taklit kültür, kültür değildir.

Üçüncü vasfı, kültür tabî ve canlıdır. Kültür, yaşanan canlı bir hayat tarzıdır. Eğer yaşamıyor ve canlı değilse, zaten o kültür ölmüştür. Demek ki kültürler tabî ve canlı varlıklardır.

Dördüncü vasfı, kültürde devamlılık esastır. Kültür, tarihî ve devamlı bir hadisedir. Tarihin derinliklerine gitmeyen, filân tarihte başlayan, bugün başlayan, yarın başlayan kültür katıyen millî kültür değildir. Hangi şeyin devamı ve mazisi yoksa; o, millî kültürün unsurlarından değildir.

Kültürün beşinci vasfı, mutlaka millet fertleri arasında müşterek olma hususiyetini taşımasıdır.

⁵ Muharrem Ergin, “Türk Millî Kültürü ve Dünya Görüşü Üzerine”, *Kubbealtı*, Ekim 1985, sayı: 4, s. 38

Altıncı vasfı, şümulcülük ve sirayet vasfıdır. Kültür, yalnız bazı kimselerin arasında kalırsa; o, tam bir kültür unsuru olmaz... Kültürün temel vasfı bütün millete sirayet etme kabiliyetinin mevcut olmasıdır.

Kültürün yedinci vasfı, özünün katıyen değişmezliğidir. Öz ne ise, o öz kendisini muhafaza eder. Değişmeye tabi olmaz. Özü de değişirse, o zaman başka bir kültür, başka bir millet ortaya çıkar.

Kültürün sekizinci vasfı, umûmî ve husûsî taraflarının olmasıdır. Birinci derecede kıymetli değerleri vardır, ikinci derecede değerleri vardır. Birinci derecede değerleri meselâ dildir, dindir; ikinci derecedeki değerler yemek, kıyafet vs. Bunlar kültürün dil, din kadar temel unsurlarından değildir.

Dokuzuncu vasfı, kültür canlı bir varlık olarak bir noktada kalmaz, daima değişir. Çünkü kültürler birbirleri ile daima bir alış verişte bulunurlar. Bu kaçınılmaz bir durumdur. Bu tür kültür değişmelerinin kendiliğinden olan, adeta alınan unsurları kendisine adapte eden, tabî bir yanı söz konusudur. Bazen milletler zorla yapılan kültür değişmelerine de maruz kalabilirler. İşte bu, kültürün tabiatına aykırı, kültürü öldüren bir değişmedir. Yurdumuzdaki kültür buhranının da en önemli sebeplerinden biri budur.

Kültürün onuncu vasfı, daima gelişmekte olan bir manzara teşkil etmesidir. Donup kalan kültür katıyen kültür değildir. O, bir milletin hayatı ile beraber kendisine mütemadiyen yeni bir şeyler katar. İçerden katar, dışardan katar; fakat her baharda dallanıp budaklanan ağaçlar gibi devamlı gelişir.

Kültürün on birinci ve çok mühim bir vasfı da ahenk ve bütünlük taşımasıdır. Madem ki, kültür milletlerin karakteridir, mizacıdır, hayat tarzıdır, milletlerin şahsiyetidir; dolayısıyla kültür unsurlarının birbirine denk olması ve bir bütünlük teşkil etmesi lazımdır.

Kültürün on ikinci vasfı, başka kültürlerle bazı değerlerde akrabalık ve benzerlik taşımasıdır. Ama bu akrabalık ve benzerlik hiçbir zaman ayniyet göstermez.

Kültürün on üçüncü vasfı, medeniyetten ayrı bir şey olmasıdır. Kültür duygulardan, medeniyet bilgilerden ibarettir. Onun için bilgiler bütün insanlığın ortak malıdır; düşünce ürünüdür. Kültür ise gönül mahsulüdür, yürek mahsulüdür. Kafalar aynı da olsa, yürekler ayrı çarpar. Kültür duyguların birikimi, medeniyet bilgilerin birikimidir. Ancak bu noktada şu hakikati unutmamalıyız ki, büyük medeniyeti, büyük kültürleri olan milletler meydana

getirebilirler. İkinci husus, kültürün medeniyet, medeniyetin de bilhassa kültür üzerine çok büyük tesiri olduğudur. Onun için kültür ve medeniyet bazı bakımlardan bir noktada birleşirler.

On dördüncü hususiyet, kültürün yaşaması için nesilden nesile intikalinin şart olması keyfiyetidir. Kültür ancak bu yolla yaşar.

Kültürün on beşinci vasfı, maddî ve manevî olarak iki çeşit değeri bulunmasıdır. Bu iki çeşit içinde değişikliğe en çok elverişli olanı, yabancı milletlerin kültürlerinden etkilenen, onlardan geçen maddî kültür unsurlarıdır. Ama esas, manevî kültür unsurlarının değişmemesine dikkat etmek hadisesidir.

Ve nihayet, millî kültürün sonuncu vasfı, millî kültür mutlaka istiklâl ister. Dünya, kültürlerin boy ölçüşme sahasıdır. Dolayısıyla her kültür mutlak istiklâl ister ve istiklâle layık bir kültürün unsurlarının önüne geçmek mümkün değildir. Eğer bir milletin ahenkli bir bütünlük taşıyan altı kültür unsuru varsa, istiklâl onun en tabîî arzusu olacaktır.”⁶

Muharrem Ergin, bir aydın olarak Türkiye'nin sorunları ile yakından ilgilenmiş; gerek yazılarında gerekse konuşmalarında özellikle millî kültür ve millî eğitim konularını tekrar tekrar ele almıştır. Çünkü M. Ergin millî kültürün bireye ve topluma kazandırdığı değerlerin aslî değerler olduğunun farkına varmış, konunun önemini gençlere ve yöneticilere tekrar tekrar vurgulamak istemiştir. M. Ergin'e göre millî kültür, ferdi vatanperver yapar; milletleri ise ayakta tutar. Millî kültür bizi birbirimize bağlayan değerlerdir, milletin temel taşlarıdır. Modern toplumlarda kültürün nesilden nesile aktarılması devletin görevidir. İşte bu noktada ecdadın kültürünü alıp torunlara taşımak da Millî Eğitimin işidir. Ülkemizin geleceği, millî şuurun güçlenmesine bağlıdır. Dolayısıyla millî kültür ve millî eğitim vazgeçilmezdir. Çünkü Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü ve bağımsızlığı ancak millî şura sahip olmakla mümkündür.

⁶ a.e., s. 338-42

KAYNAKLAR

ERGİN, Muharrem, Türkiye'nin Bugünkü Meseleleri (İlaveli 4. Baskı) TKAE Yayınları:70, Ankara 1988,

ERGİN, Muharrem, *Milli Mutabakatlar*, Türk Kültürü, Temmuz 1986, sayı: 279

ERGİN, Muharrem, *Türk Millî Kültürü ve Dünya Görüşü Üzerine*, Kubbealtı, Ekim 1985, sayı: 4